

«Болгар-Туган тел 2018» аланы концепциясе

«Болгар-Туган тел» аланы 6 көн дәвамында 500гә якын бала өчен татар теле мохитендә яшәү генә дә түгел, ул тел байлыгын арттыру да, аның мөмкинлекләрен ачу да. Ягъни татар теле дәрәс кенә түгел, ә аралашу, коммуникация, белем алу, эш алып бару чарасы. Аны борынгыдан ата-бабаларыбыз саклап, киләчәк буынга түкми-чәчми тапшырып килгән, аның зиннәтләрен, хәзинә-байлыкларын, хикмәтләрен сөйләгән. Бу иксез-чиксез байлык, бер акылга сыймаслык мирас, аны шәхес кенә түгел, ә зыялы буын гына саклап кала ала. Шул зыялы буын үзендә 4 мирасны булдырырга тиеш. Ул гына да түгел, аны киләчәк буынга тапшыру да, алар өстендә тора. Бу зур җаваплылык, ләкин бу иң ышанычлы юл. Нинди мираслар соң ул? Нәрсәгә алар шул дәрәжәдә мөһим булып тора?

- **Рухи мирас** – һәрбер бөек халыкның көчле рухы булырга тиеш, әгәр дә ул булмаса, тәрбия, эхлак, әдәп булмаса, аңа нинди генә байлыklar, мираслар килсә дә, ул халыкка файда китермәс, киресенчә зарарлы гына булыр. Рухи көчле халык, ул бердәм халык, дус халык. Кешелеклек, гаделлек һәм бер-береңә ихтирам әлеге җәмгыятьнең төп сыйфатлары.

- **Һөнәри мирас** – тырышлык, үзәтлелек, үз морадыңа ирешү, эшенең җиренә җиткереп эшләү, башлаган эшенең ахырына җиткерү – бу сыйфатлар балаларда яштың үк тәрбияләнергә тиеш. Эш тәрбияләгән сыйфатларны бернинди укытучы да, бала күңленә сала алмый.

- **Фән мирасы** – тормышның барлык өлкәләрен дә алга өндәүче, кешенең үзен дә камилләштерүче мирас бу. Аеруча 21нче гасырда фәннең роле әйтеп бетергесез. Шулай ук фән, борынгыдан килгән мирасларыбызны заманлаштыручы, бүгенгә көнгә яраклаштыручы, яңартучы да. Балада фәнгә кызыксыну уяту – ул уңышлы киләчәккә бер өлеш кертү дигән сүз. Үткәннәрен белмәгән милләт, киләчәккә төзи алмый диләр, һәм бары тик фән ярдәмендә генә бу аксөмәтнең тормышка ашырып була.

- **Ижат мирасы** – милләтне үзенчәлекле, башка милләتلәр арасында аерып торучы һәм бөтен дөнья мирасының өлеше булып тора. Милләтнең телен, халыкның мәдәниятын саклаучы – ул ижат. Ижат итү сәләтен үстерү теләсә кайсы шөгелдә файда китерәчәк.

Өлеге мирасларны бер-берсеннән аерып та булмый, алар тыгыз бәйләнештә. Шунсы кызык, алар аерым-аерым үсеш ала алмыйлар, яки берсе үсеш алса, калганны да алга китәргә тиеш. Нәкъ менә шул мираслар, милләтебезне милләт итеп саклап торучылар. Бу мирасларның тагын бер үзенчәлеге – аларны һәркем баетырга сәләтле. Мирасларны саклап калу һәм аларны баету безнең җаваплылык һәм без аны жиренә житкереп башкарырбыз.

Уку - укыту программасы

I блок. Татар теле дәресе

Максат: татар телен саклау һәм үстерү, татар телен өйрәнүгә кызыксыну уяту.

1 дәрес (16-нчы июнь): Татар теле дәрәжәсен билгеләү өчен тестирование уздыру. Тестирование нигезендә катнашучыларның татар телен белү дәрәжәсе билгеләнә: югары, урта, башлангыч.

2-5 дәрес (17-нче - 20-нче июнь): Татар теле дәресләре. Беренче дәрескә татар телен югары белүче һәм башлангыч группа балалары йөри, икенче дәрескә – урта белүчеләр.

II блок. Остаханә

Максат: татар мәдәниятенә игътибарны арттыру, татар мәдәниятен актуальләштерү, популярлаштыру. Рухи, һөнәри, фән, ижат мирасы үрнәкләре аша, кызыклы остаханәләр аша милли тенденцияне саклап калу һәм үстерү.

Киләсе юнәлешләр буенча остаханәләр уздыру: курай, вокал, татар халык биюләре, күн эшләре, театр сәнгате, ораторлык осталыгы, милли «hand made», рәсем, шахмат, журналистика нигезләре.

III блок. Тематик очрашу

Максат: баланың күз күремен арттыру. Шул ук арада татар дөньясын актуальләштерү, популярлаштыру. Татарстанның атаклы шәхесләр белән киләсе юнәлешләр буенча тематик очрашулар уздырыла: «IT һәм эшмәкәрлек», «Тел һәм тарих», «СМИ һәм ижат».

Ижади юнәлеш

Максат: балаларның ижади мөмкинлекләрен үстерү өчен шартлар тудыру.

Аланның ижади юнәлеше үз алдына түбәндәге бурычларны куя:

- укучыларның ижади мөмкинлекләрен ачу, куәтләү;
- балаларда ижатка кызыксыну уяту;
- үсеш юлларын күрсәтү, үз-үзләренә ышанычларын арттыру.

Ижади юнәлеш кысаларында киләсе чаралар уздырылачак:

- ижади квест: «олгар Туган тел белән танышам»;
- татар интеллектуаль уку-укыту уеннары: «Түбәтәй», «Ябалак», Татарча мафия, «Smart tatar», «Татарча крокодил»;
- кичке чаралар: ижади кичә, аланнар тәкъдире, «Аулак өй», интеллектуаль ярыш, «Шаяннар һәм тапкырлар».

Спорт – сәламәтләндерү юнәлеше

Максат: балаларның сәламәтлеген яхшырту өчен шартлар тудыру.

Аланның физик тәрбия юнәлеше үз алдына түбәндәге бурычларны куя:

- балаларның сәламәтлеген ныгыту;
- балаларда физик күнекмәләргә кызыксыну уяту;
- сәламәт яшәү рәвешен пропагандалау.

Спорт – сәламәтләндерү юнәлеше кысаларында киләсе чаралар уздырылачак:

- иртэнге күнегүләр;

- спорт ярышлары (футбол, волейбол, арм-спорт, өстәл теннисы һ.б.);

- «Сабан туге».